

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๑๐๒๓/๓๙๐๕

ก.ค. ๒๒๕
วันที่ ๑๘ มิ.ย. ๖๐
เวลา ๑๔.๒๐ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส24438 ส 1 ล
รับที่ : ๕๘๖๘4/๖๐ กษ
วันที่ : 28 มิ.ย. 60 เวลา : 13:41

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๒๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี จำนวน ๑๐๐ ชุด
๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๑๐๐ ชุด
๓. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ว่าด้วยการรับจดทะเบียนและการเพิกถอน
ทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๑๐๐ ชุด
๔. ข้อมูลการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑๐๐ ฉบับ

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอเสนอเรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินงานของ
คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอ
คณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑)
รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก
ประจิน จั่นตอง) กำกับการบริหารราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอ
คณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เพื่อรับทราบสถานการณ์การส่งเสริม
วิสาหกิจชุมชน และพิจารณาเรื่องต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

๑.๒ รองนายกรัฐมนตรี พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง ประธานกรรมการ ในคณะกรรมการ
ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะสำนักงาน
เลขานุการคณะกรรมการ นำเรื่องการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบสถานการณ์
การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบัน

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็น
พื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ปัจจุบันการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนดำเนินการภายใต้
พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการ จึงมีความจำเป็นที่
จะต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีได้รับทราบสถานการณ์การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา
และข้อจำกัดต่างๆ ต่อไป

๓. สาระสำคัญ...

๓. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๓.๑ สถานการณ์การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

๓.๑.๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เกิดจากการนำเสนอของตัวแทนเครือข่ายองค์กรชุมชนทั่วประเทศและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อรองรับการพึ่งตนเองของชุมชนและพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งตามแนวทางของเศรษฐกิจแบบพอเพียง เมื่อปี ๒๕๔๔ ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเมื่อปี ๒๕๔๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๖ก เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๘ เป็นต้นไป โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

๓.๑.๒ วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ประสงค์จะขอรับการส่งเสริมสนับสนุนตามพระราชบัญญัติฯ จะต้องจดทะเบียนที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่กิจการวิสาหกิจชุมชนนั้นตั้งอยู่ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ว่าด้วยการจดทะเบียนและการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

๓.๑.๓ กิจการวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนมีทั้งประเภทการผลิตสินค้าและการให้บริการ ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับอนุมัติทะเบียนแล้วมีจำนวน ๘๒,๘๘๘ แห่ง เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ๓๖๑ แห่ง เป็นนิติบุคคล ๕๗๒ แห่ง กิจการด้านการผลิตสินค้าที่มีการจดทะเบียนมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ การผลิตพืช การผลิตปศุสัตว์ และการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ส่วนด้านบริการที่จดทะเบียนมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ออมทรัพย์ ร้านค้าชุมชน และท่องเที่ยว (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔) โดยภาพรวม กิจการวิสาหกิจชุมชนด้านการเกษตรและที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๙๐

๓.๒ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๓.๒.๑ การดำเนินงานของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ

(๑) จัดทำระบบทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน ๑ ระบบ เพื่อรองรับการจดทะเบียน และการสนับสนุนข้อมูลต่างๆ ให้หน่วยงานภาคีเพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

(๒) ส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนจัดทำแผนพัฒนากิจการ เพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ปีละ ๑,๗๖๔ แห่ง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เป็นจำนวน ๑๗,๖๔๐ แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน

(๓) สนับสนุนการเพิ่มศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ด้วยการคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนดีเด่นเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับจังหวัด เขต และระดับประเทศโดยวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับประเทศจะได้รับพระราชทานรางวัลในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน

(๔) ส่งเสริมการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งระดับพื้นฐานและระดับก้าวหน้า เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปีละ ๑๕๔ แห่ง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จำนวน ๑๖๙ แห่ง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

(๖) ส่งเสริมการตลาดสินค้าวิสาหกิจชุมชน ผ่าน e-catalogue ภายใต้ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน โดยมีวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมการจัดแสดงผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน จำนวน ๔๔ แห่ง ใน ๗ ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย พม่า เวียดนาม สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย

๓.๒.๒ การส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนของหน่วยงานต่างๆ จากระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน พบว่าวิสาหกิจชุมชนได้รับการส่งเสริมใน ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านความรู้...

(๑) ด้านความรู้ ๔๑,๗๐๔ แห่ง งบประมาณ ๑๗๘ ล้านบาท

(๒) ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา ๖,๖๘๒ แห่ง งบประมาณ ๕๖๘ ล้านบาท

(๓) ด้านเงินทุน จากธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ ๑๐,๗๐๔ แห่ง เงิน ๓,๐๐๑ ล้านบาท

(๔) ด้านการตลาด ๖,๖๑๕ แห่ง งบประมาณ ๑๐๑ ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์

วิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพดีบางส่วนจำหน่ายเป็นสินค้าโอท็อป

ทั้งนี้ ข้อมูล ข้อ (๑) - (๔) อาจมีการนับซ้ำ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชน ๑ แห่ง อาจได้รับการสนับสนุนมากกว่า ๑ ด้าน และมากกว่า ๑ หน่วยงาน

๓.๒.๓ การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับวิสาหกิจชุมชนที่มีรายได้ไม่เกิน ๑.๘ ล้านบาทต่อปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน

๓.๓ ปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

๓.๓.๑ วิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงาน หรือแหล่งทุนต่างๆ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดีซึ่งมีเพียงร้อยละ ๒๔ ของวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน ส่วนวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพระดับปานกลาง และยังคงต้องปรับปรุง ยังขาดโอกาสในการเข้าถึง การสนับสนุนของหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณของหน่วยงาน ความยากในการเข้าถึง แหล่งทุนหรือกองทุนต่างๆ ซึ่งมีเงื่อนไขเฉพาะ และการไม่มีกองทุนให้การสนับสนุนเป็นการเฉพาะเพื่อการ บ่มเพาะและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพสูงขึ้น

๓.๓.๒ วิสาหกิจชุมชน ใช้ประโยชน์จากแผนพัฒนาการอันเกิดจากการสนับสนุน และผลักดันโดยสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการได้เพียงจำนวนหนึ่ง ทั้งๆ ที่แผนฯ เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาการ นอกจากนี้ ผลการส่งเสริมโดยหน่วยงานต่างๆ ตามข้อ ๓.๒.๒ ส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้ประโยชน์ จากแผนฯ ที่จัดทำขึ้น

๓.๓.๓ การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ยังไม่สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน ซึ่งคณะกรรมการได้ให้ความเห็นชอบไว้เมื่อปี ๒๕๔๘ และแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ เนื่องจากไม่มีภาระผูกพันกับระบบงบประมาณเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ส่งเสริมได้ตามบทบาทภารกิจ

๓.๓.๔ วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน เกือบทั้งหมดไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้ขาดโอกาส ในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ภาครัฐกำหนดให้ผู้รับประโยชน์เป็นนิติบุคคลรวมทั้งไม่สามารถถือครอง ทรัพย์สินและทำนิติกรรม สัญญากับองค์กรอื่นได้ วิสาหกิจชุมชนเหล่านี้จึงมีข้อจำกัดในการประกอบการ

๓.๓.๕ โครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในฐานะสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการและทำหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนภายใต้กรมส่งเสริมการเกษตร ยังอยู่ระหว่างการจัดตั้งให้ เป็นหน่วยงานที่เป็นทางการ จึงเป็นข้อจำกัดของการบริหารเพื่อให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนภายใต้ พระราชบัญญัติฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนชุดปัจจุบัน มีรองนายกรัฐมนตรี พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง เป็นประธานกรรมการ ได้มีการประชุม ๒ ครั้ง โดยครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ ประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีมติและความก้าวหน้าการดำเนินงานตามมติ ที่ประชุม ดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาความเป็นนิติบุคคลและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน เพื่อลดปัญหาหรือข้อจำกัดในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน โดยให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการ

ความก้าวหน้า : ได้มีการจัดทำร่างเพื่อปรับปรุงแก้ไขในเรื่องที่กำหนด รวมทั้งจัดทำ (ร่าง) แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยจะจัดส่งให้ดำเนินการในระดับจังหวัด และนำขึ้นสู่เว็บไซต์รับฟังความคิดเห็นด้านกฎหมายไทยต่อไป

๓.๔.๒ ให้ปรับปรุงประกาศแนบท้ายระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ว่าด้วยการรับจดทะเบียนและการเพิกถอนทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการ

ความก้าวหน้า : ประธานกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้ลงนามในประกาศฯ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ขณะนี้ อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติต่อไป

๓.๔.๓ ให้รวบรวมแผนงาน/โครงการของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยให้มีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นหนึ่งคณะในการจัดทำยุทธศาสตร์

ความก้าวหน้า : คณะกรรมการรับทราบภาพรวมแผนงาน/โครงการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และเห็นชอบองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อฝ่ายเลขานุการจะได้เสนอประธาน ลงนามแต่งตั้งต่อไป

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

เพื่อรับทราบสถานการณ์และประเด็นปัญหาอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในขั้นหนึ่งก่อน โดยคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะได้นำเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในโอกาสต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

โทร. ๐ ๒๔๔๐ ๖๑๗๓

โทรสาร ๐ ๒๔๔๐ ๖๑๗๓

E-mail : sceb20@doae.go.th